

Samenvatting

Inleiding

Een substantieel deel van de jongeren komt in hun relatie in aanraking met een vorm van partnergeweld. Om jongeren hiertegen te beschermen heeft het Trimbos-instituut in samenwerking met Movisie, Riagg Zwolle en Parnassia het preventieprogramma Stay in Love+ ontwikkeld. Het programma bestaat uit vier lessen en buitenschoolse informatie waaronder een ouderavond, visitekaartjes, posters en een website. Doelen van het programma zijn het bevorderen van een negatieve attitude t.o.v. partnergeweld, het vermeerderen van kennis over partnergeweld en het stimuleren van sociale vaardigheden voor het oplossen van interpersoonlijke problemen in een partnerrelatie. Verwacht wordt dat door het bereiken van deze doelen partnergeweld onder jongeren kan worden voorkomen of verminderd. Vanaf januari 2008 heeft het Trimbos-instituut samenwerking gezocht met regiocoördinatoren van GGD en GGZ in de regio's Utrecht, Eindhoven en Zwolle voor een pilot implementatie van Stay in Love+ in de eerste 3 leerjaren van VMBO scholen in deze regio's.

In dit rapport staan de drie onderzoeksvragen centraal: 1) Is het Stay in Love+ programma uitgevoerd zoals dat door de programmamakers is bedoeld (programma-integriteit)? 2) Heeft deelname aan het Stay in Love+ programma positieve effecten op de attitude, kennis en of sociale vaardigheden van jongeren m.b.t. partnergeweld? 3) Zijn deze effecten van het Stay in Love+ programma afhankelijk van de kwaliteit van uitvoering van dit programma en van bepaalde jongerenkenmerken (sekse, leeftijd, mate van empathie, niveau van moreel redeneren)?

Methoden

De programma-integriteit is onderzocht met behulp van observaties van een deel van de lessen en via vragenlijsten aan docenten en scholieren. De manier waarop het programma wordt uitgevoerd kan erg belangrijk zijn voor het realiseren van de beoogde effecten van het programma. Om de effecten van Stay in Love+ te onderzoeken werden vragenlijsten m.b.t. attitude, kennis en sociale vaardigheden gebruikt. Alle jongeren werden op vier meetmomenten gevraagd deze vragenlijsten via een laptop in te vullen. Het moment waarop jongeren de Stay in Love+ lessen kregen was verschillend. Klassen werden ingedeeld in 3 condities. De klassen in de eerste conditie kregen de lessen tussen de meetmomenten één en twee, klassen in de tweede conditie kregen de lessen tussen de meetmomenten twee en drie, en klassen in conditie drie kregen de lessen tussen de meetmomenten drie en vier. Zodoende vonden tussen de één en drie meetmomenten voorafgaand aan de uitvoering van het lesprogramma plaats en tussen de één en drie meetmomenten na afloop van het lesprogramma. Tijdens het eerste meetmoment kregen de jongeren ook vragen die betrekking hadden op leeftijd, sekse, geslacht, etniciteit, empathisch vermogen en moreel redeneren.

Resultaten en conclusie

Wat betreft de programma-integriteit (onderzoeksvraag 1) kan geconcludeerd worden dat gemiddeld genomen slechts de helft van de handleiding is uitgevoerd tijdens de uitvoering van het programma. Specifiek kan gesteld worden dat het programma de doelgroep van 12-15 jarige VMBO scholieren heeft bereikt en de training het merendeel van de docenten heeft bereikt. Wat betreft aantal lessen,

inhoud, frequentie en lesduur wordt de handleiding gemiddeld matig opgevolgd en maar weinig klassen hebben de verwerkingsopdrachten gemaakt. Daarnaast is het op de onderzochte scholen onvoldoende gelukt de ouders te bereiken en worden de jongeren in de buitenschoolse setting via de website, poster en visitekaartjes, in onvoldoende mate bereikt.

Voor de beantwoording van onderzoeksvraag 1 is ook gekeken naar factoren die de programma-integriteit beïnvloeden. Op dit punt kan geconcludeerd worden dat de training en de handleiding voor de docenten duidelijk genoeg waren om tot een goede uitvoering van de les te komen, maar dat de planning van de lessen op scholen vaak onvoldoende was hetgeen o.a. leidde tot lesuitval. Qua uitvoerbaarheid van het programma geven docenten aan dat het lesprogramma veel tijd kost om voor te bereiden en uit te voeren, waardoor vaak niet aan delen van de lesstof werd toegekomen. Daarnaast was de kwaliteit van lesoverdracht op het gebied van les structureren en onderwijsvaardigheden redelijk goed. Hoewel docenten volgens observaties ook redelijk goed in staat leken tijdens lessen een veilige sfeer in de klas te creëren, werd deze door de meeste scholieren als onvoldoende veilig ervaren om hun ervaringen en meningen over aspecten van partnerrelaties naar voren te brengen.

Wat betreft de effecten van Stay in Love+ (onderzoeksvraag 2) kan geconcludeerd worden dat het programma een klein, direct positief effect op attitude, kennis en sociale vaardigheden van scholieren m.b.t. partnergeweld heeft. Het grootste effect heeft Stay in Love+ op de attitude van de scholieren m.b.t. partnergeweld. Twee maanden na Stay in Love+ zijn de positieve effecten afgenomen. Attitude, kennis en sociale vaardigheden van scholieren m.b.t. partnergeweld nemen in deze periode af sneller na het volgen van Stay in Love+ dan als scholieren het Stay in Love+ programma niet gevolgd zouden hebben.

Voor onderzoeksvraag 3 is gekeken in hoeverre persoonskenmerken en programma-integriteit de effecten van Stay in Love+ beïnvloeden. De directe positieve effecten die Stay in Love+ heeft op attitude, kennis en sociale vaardigheden van scholieren m.b.t. partnergeweld treedt vooral op bij meisjes en bij scholieren die meer empathie hebben. Individuele kenmerken hebben geen invloed op de effecten in de twee maanden na Stay in Love+. Programma-integriteit heeft geen invloed op de directe effecten, maar wel op de effecten twee maanden na Stay in Love+. Bij scholieren in klassen waar beter aan de handleiding werd vastgehouden, is neemt het positieve effect Stay in Love+ op attitude en kennis minder snel af.

Eindconclusie

Algemeen genomen kan gesteld worden dat Stay in Love + een klein, kortdurend effect op attitude en in mindere mate op kennis en sociale vaardigheden m.b.t. partnergeweld heeft. De matige programma-integriteit en de door scholieren gerapporteerde onveilige sfeer kunnen hebben bijgedragen aan het feit dat dit effect niet alleen klein en kortdurend was. Echter betere programma-integriteit hingen samen met minder snelle afname van attitude en kennis twee maanden na Stay in Love+. Vervolgonderzoek moet vaststellen of de effecten van Stay in Love+ ook daadwerkelijk leiden tot een vermindering in partnergeweld.